

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Tautisuojaus ja haittaeläintorjunta tiloilla

Leena Seppä-Lassila

Erikoistutkija

Riskinarvioinnin yksikkö

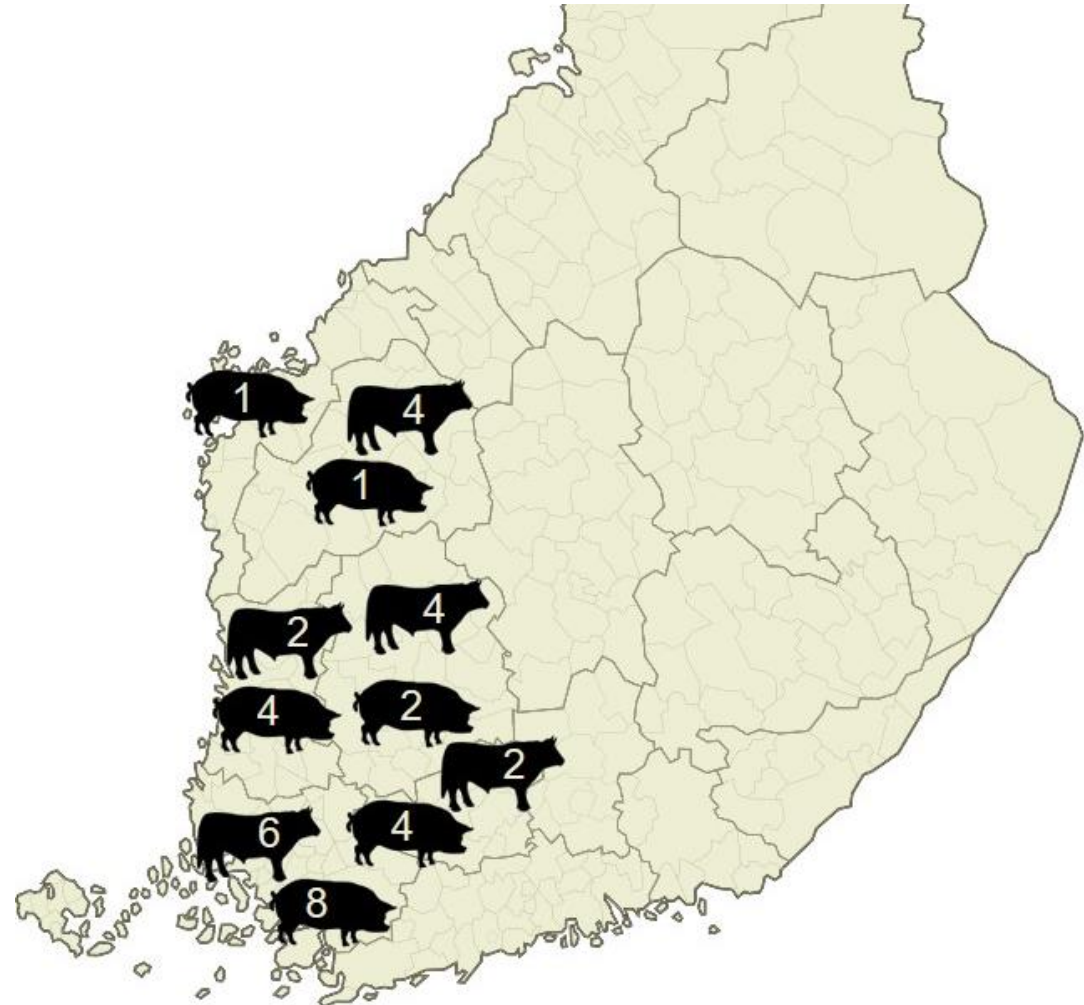
Loppuseminaari

26.8.2020

Tutkimukseen osallistuneet tilat

- 20 sikatilaa, 18 nautatilaa
- Kysely: tautisuojaus, haittaeläimet
- Haittaeläinten pyydystys syksyllä 2017 & 2018
 - 100 loukkua, 2 yötä/tila
- Zoonoottisten bakteerien esiintyvyys haittaeläinten suolistossa
 - salmonella, yersinia, kampylobakteerit, EHEC/STEC

Taustaa: tautisuojaus

- Kyselyssä fokus ulkoisessa tautisuojauksessa:
 - henkilöiden toimintatavat, rehun- ja lannankuljetusreitit, muu rehuhygienia, haittaeläintorjunta
- taustatekijöitä selittämään haittaeläinten määrää + haittaeläimistä eristettyjen bakteerien esiintyvyyttä

Taustaa: haittaeläintorjunta

- Jyrsijämyrkkyjen käyttöä haittaeläintorjunnassa rajoitettu – mikä on tilanne maataloilla?
- Rakenteet, rehuhygieniat, siisteys ja ylläpito?
- Suuri eläinmäärä ja piilopaikat (olkipaalit) korreloivat rottien määrän kanssa (Leirs et al. 2004, Lambert 2003)
- Jyrsijöiden tiheys tilan eri eläinsuojissa vaihtelee (Villafañe et al. 2003) – kontrollitoimien kohdentaminen?

Kysely: tautisulku ja suojavaatteiden käyttö

	Sikatila, %	Nautatila, %
Tuottaja käyttää suojavaatteita	90	78
käyttää puhtaita kenkiä	95	89
pesee kädet lopettaessaan työt	95	100
Vierailija käyttää suojavaatteita	95	83
käyttää puhtaita kenkiä	95	100
pesee kädet lopettaessaan työt	75	59
Vierailija puhdistaa ja desinfioi työvälineensä	58	50
Tilalla on tautisulku	60	6

20 sikatilaa, 18 nautatilaa

Muu tautisuojaus

	Sikatila, %	Nautatila, %
Tilalla on erillinen lastaustila	80	6
Eläintilojen ovet ovat lukossa	75	6
Tautiriski huomioitu rehu- ja lannan- kuljetusreiteissä	65	89
Vierailijoista pidetään kirjaa	15	0
Tuottaja on tyytyväinen tautisuojaukseen	85	72

20 sikatilaa, 18 nautatilaa

Haittaeläinten torjuntatoimenpiteitä

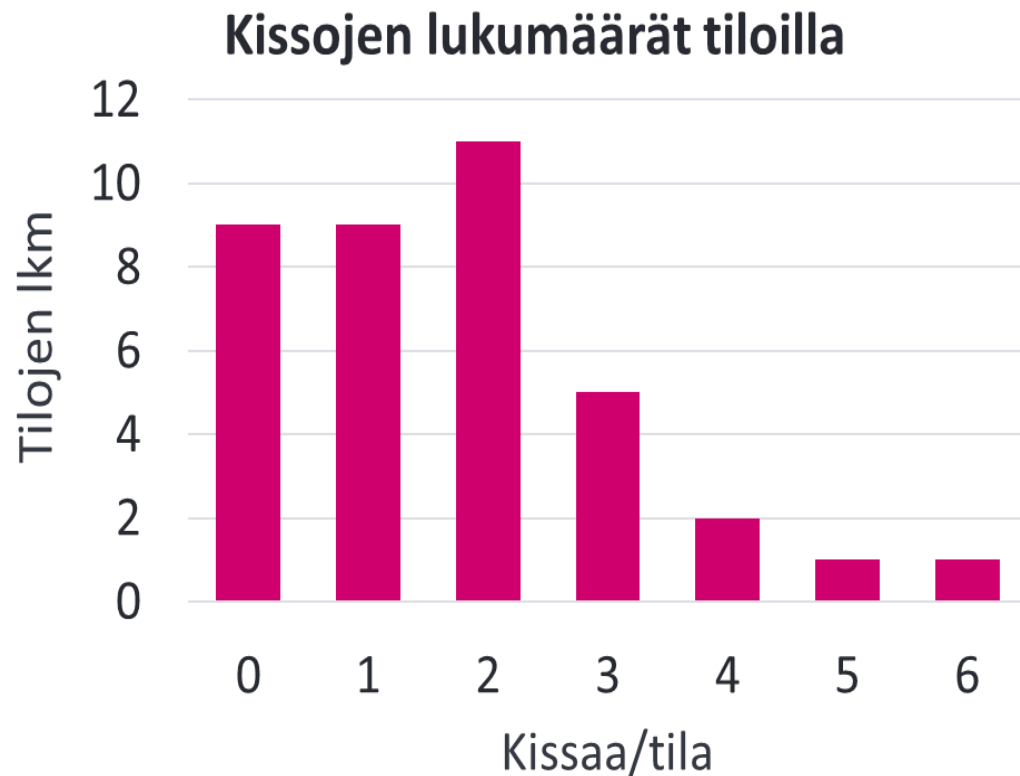
	Sikatila, %	Nautatila, %
Ilmanottoaukot suojattu	70	33
Väkirehu vain suljetussa varastossa	90	44
Pääsy rehutiloihin estetty	95	50
Pääsy eläintiloihin estetty	80	22
Haittaeläintorjuntasuunnitelma (paperi)	20	11
<hr/>		
Kissoja, keskiarvo per tila	1,8 kpl	1,7 kpl

20 sikatilaa, 18 nautatilaa

Haittaeläinten torjunta

Lähes kaikilla tiloilla kissa (76 %)

Jyrsijöiden myrkytys tai loukutus

	Tilat, n (33)	Jatkuva	Tarvitta- essa
Eläintilat			
loukku	3	2	-
myrkky	22	9	9
ei mitään	8		
Rehutilat	(28)		
loukku	3	-	-
myrkky	20	7	12
ei mitään	5		

Pyyntien tulokset

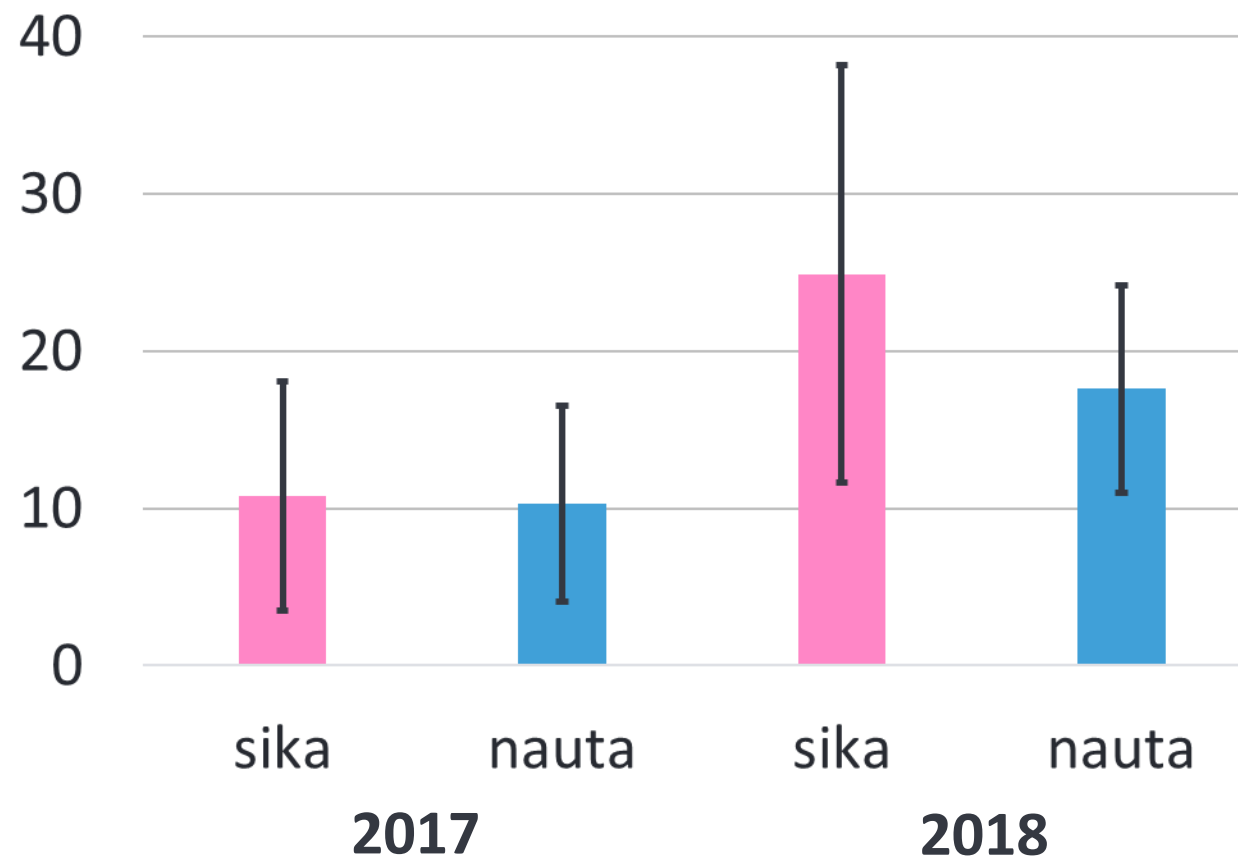
Pyydettyjen
pikkunisäkkäiden
määrät per tila

Saalis 2017:

401 pikkunisäkästä

Saalis 2018:

815 pikkunisäkästä

Haittaeläinten esiintymiseen vaikuttavat tekijät

- Lineaarinen regressiomalli: haittaeläinten määrä 2017 + 2018
- Näitä testattiin:
 - sika- vai naudatila, eläinmäärä
 - tuottajan koulutustaso, tuottajan ikä
 - eläintilojen ikä, rehunvarastointitapa (avoin/suljettu), jyrсийöiden “kulunhallinta”
 - kissojen lukumäärä tilalla, tilan pihapiirin pinnoitus, kasvillisuuden määrä pihapiirissä, epäsiisti piha/ylimääräisiä tavaroita pihalla
 - haittaeläinsuunnitelman olemassaolo, tuottajan havaitsemien haittaeläinten määrä kesällä, ultraäänikarkottimen käyttö

Haittaeläinten määrään vaikuttavat tekijät

Määrää vähentävät tekijät

- Nautatila
(coeff -16,5, 95% CI -33,1 – 0,15; p = 0,052)
- Kissojen määrä tilalla
(coeff -3,4, 95% CI -6,9 – 0,05; p = 0,053)

Määrää lisäävät tekijät

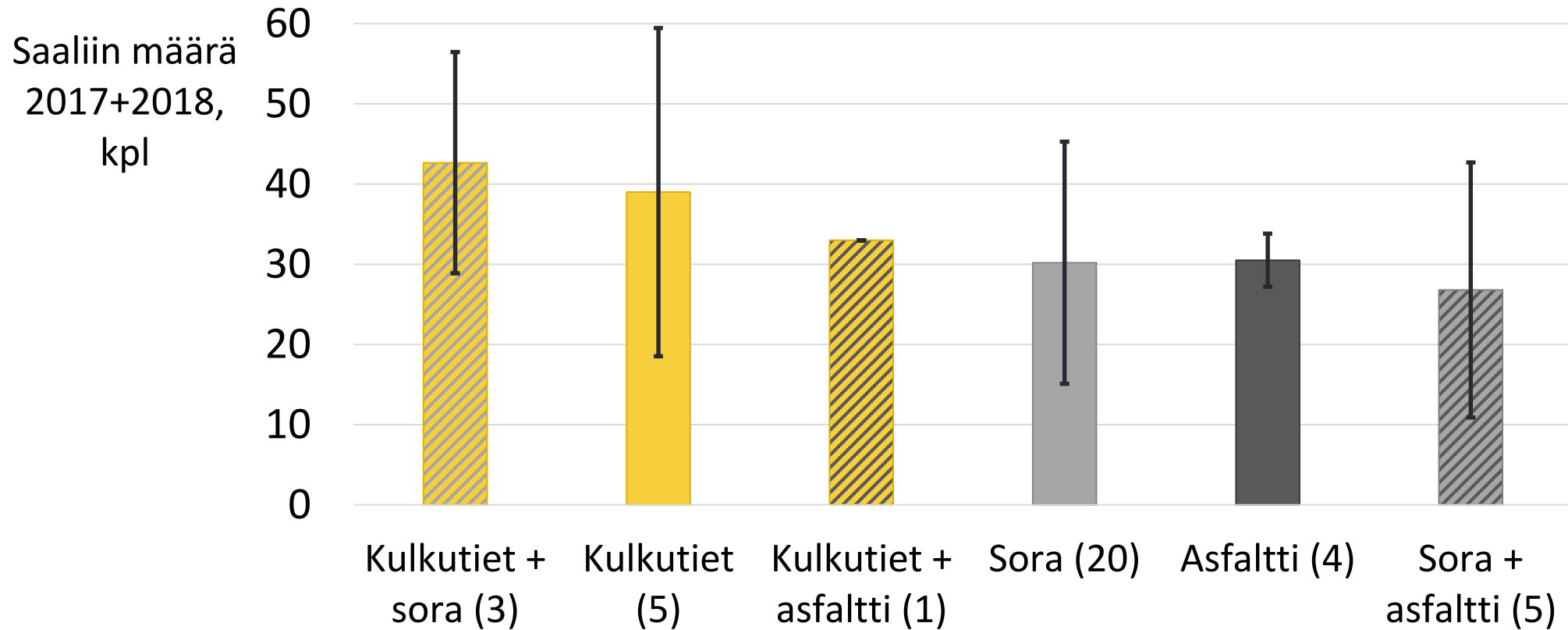
- Sikatila
(coeff 16,5, 95% CI 33,1 – -0,15; p = 0,052)
- Pihan pinnoitus: kulkutiet
(coeff. 20,2, 95% CI 5,2 – 35,2; p = 0,01)

Lähes vaikuttavat

- Haittaeläinhavainnot kesällä (coeff -0,55, 95% CI -1,2 – 0,11; p = 0,099)
- Haittaeläinten pääsy eläintiloihin estetty (coeff -12,3, 95% CI -25,7 – 1,04; p = 0,069)

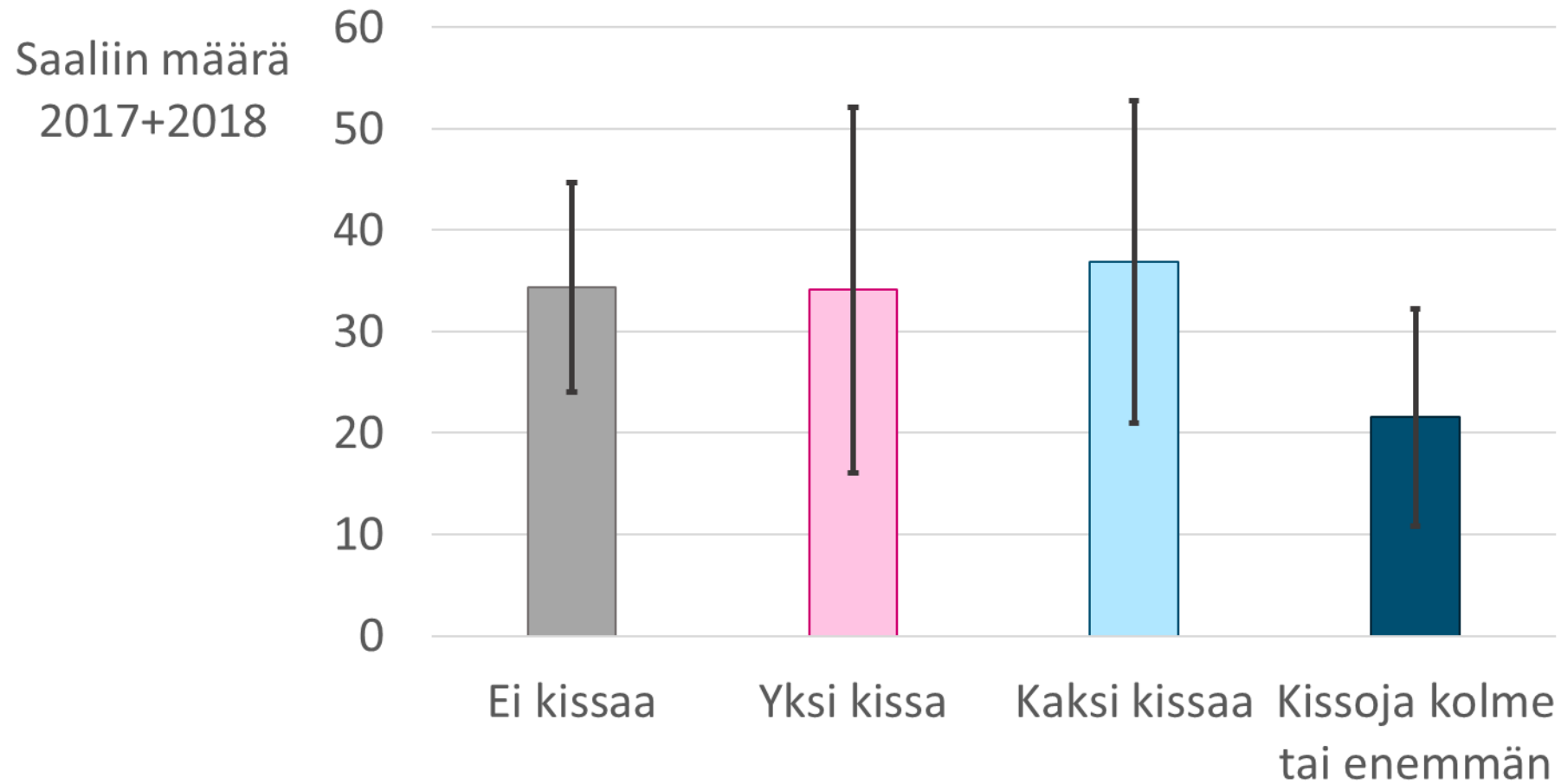

Pihapiirin ja saalismäärän yhteys tiloilla

Haittaeläinten määrä ja tilan kissat

Yhteenveto

- Tilojen välillä on suuria eroja haittaeläinten määrissä
- Tilojen välillä eroja myös tautisuojoissa ja haittaeläinten torjunnassa
- Pihan rakenne ja sen piilopaikat vaikuttavat haittaeläinten määrään
- Kissa on tehokas apuväline haittaeläintorjunnassa!

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Kiitos mielenkiinnosta!